

Iskra-Mikroelektronika bo spet oživiljena

Nekatere dele sestavljene organizacije združenega dela „Iskra“, so zadnja leta pestile težave in za nekatere je mogoče predvidevati, da koreninijo v prepočasnem prestrukturiranju ali celo v slabem razvojnem konceptu. Tudi delovni organizaciji „Iskra-Mikroelektronika“ v Stegnah, katera je po 12 letih poslovanja še vedno v ustanavljanju, bi najbrž lahko pripisali približno enako diagnozo. Pred dobrim mesecem dni so v javnost pricurjale prve informacije o njeni nadaljnji usodi. Zadnja med njimi je napovedovala tudi možnost njene likvidacije. Zglasili smo se v tej delovni organizaciji z 250 članskim kolektivom, z namenom da bi preverili resničnost le-te in se seznanili z dejanskim stanjem razmer.

Z delno proizvodnjo mikrovezij je „Mikroelektronika“ pričela takoj po končani prvi fazi izgradnje pred dvanajstimi leti, leta 1983 pa je z dokončanjem druge faze v celoti osvojila proizvodnjo mikroelektronskih vezij, nam je z informacijo presteleg direktor Stane Preskar.

Tovarna je bila projektirana za lastne „Iskrine“ potrebe in so zanjo združevali sredstva dolgo vrsto let. Prvič zanjo niso mogli zbrati sredstev v letu 1988 zaradi česar je ostalo za 11 milijard nepokrite izgube. Njene izgube so nastajale predvsem zato, ker iz ostalih delov SOZD-a ni bilo toliko naročil kot je bilo pričakovano, obseg naročenih serij pa je bil tudi premajhen, da bi zagotavljal pokrivanje vseh stroškov tovarne. Poskušali so si pomagati z iskanjem kupcev tudi izven SOZD-a in celo v tujini, vendar je ta usmerjenost pršla že prepozno. Po tej ugotovitvi so iskali druge možne poti za sanacijo v okviru SOZD-a kakor tudi izven njega, vendar doslej ob vseh poskusih rešitev niso našli. Ker te ni, je Delavski svet na zadnji seji dal pobudo za radikalen poseg, kar pomeni redno likvidacijo DO v ustanavljanju, o čemer bo v začetku maja t.l. razpravljaj že tudi Zbor združenega dela skupščine občine Ljubljana Šiška. Z likvidacijo naj bi bila prav tako opravljena prisilna poravnava vseh dosedanjih obveznosti

DO, ob tem naj bi bila ustvarjena možnost oblikovanja novega podjetja z neposrednimi interesi iz skupine mladih strokovnjakov v „Iskri“ in izven nje v smislu novega Zakona o podjetjih.

Novo podjetje, oblikovano s spremenjenimi lastninskimi odnosi z možnostjo uvedbe delničarske družbe, se bodo lahko kot pričakujejo, hkrati spremenili razni kreditni odnosi iz katerih izvirajo velike obrestne obremenitve sedanjega podjetja. Spremenjeni lastninski odnosi bi uspešno vplivali ne samo na enostavno in razširjeno reprodukcijo, temveč tudi na uspešen razvoj uporabe mikrovezij v širšem spektru proizvodnje in izdelkov našega gospodarstva. K takemu razvoju bo kot menijo in pričakujejo lahko močno prispeval prav tako IS SRS s tem ko bo podprl formiranje tako imenovanega „tehnološkega parka za mikroelektroniko“, katerega namen bo pospeševanje uporabe elektronskih vezij v izdelke nekaterih panog.

Sklep o likvidaciji sedanjega podjetja naj bi nastopil še ta mesec, kdaj pa naj bi bil dan rojstva novega, pa šele proučujemo, vsekakor naj bi ne bilo daljših časovnih zamikov od likvidacije starega podjetja.

Ivo Osolnik

UVELJAVLJANJE NOVE ZAKONODAJE V GOSPODARSTVU

Velik zalogaj za sindikate

Polletje, čas obračunov v gospodarstvu, je vse bližje. Toda, kot sedaj kaže to polletje marsikje ne bo samo čas, ko bodo ugotavljali rezultate poslovanja, ampak bodo začeli poslovnosti tudi skladno z novim Zakonom o podjetjih. V številnih organizacijah združenega dela v teh dneh neverjetno hitro pripravljamo na reorganizacijo iz sedanjih delovnih organizacij v podjetja. Ko uporabljamo izraz 'neverjetno hitro' imamo v mislih opozorilo, da je lahko takšno hitenje tudi škodljivo. En sam razlog je za tako trditev: še vedno namreč nimamo vseh zakonskih predpisov na osnovi katerih bi bili lahko statuti podjetij čim bolj popolni.

Seveda je razumljivo, da hitijo z reorganiziranjem tam kjer so se, roko na srce, tudi zaradi novega Zakona o podjetjih, izločili iz delovne organizacije nekateri toždi. Takšnih organizacij ni malo, celo v Šiški bi jih lahko našli kar nekaj. Skoraj zanesljivo je, da bodo, morali v takšnih organizacijah kasneje statute podjetij še dopolnjevati. To pa seveda pomeni več izgubljenega časa, čas pa je vse bolj denar.

Ob vsem tem pa že zapisano ni najpomembnejše. Bolj pomembna je vsebina „jutrišnjih“ statutih, ki bodo urejali naše delo in posledično vse naše življenje. Sindikati že sedaj opozarjajo, da je mogoče opaziti v nekaterih osnutkih novih statutih vrsto pomanjkljivosti, ki so predvsem posledica pretiranega podjetniškega oziroma tržnega razmišljanja vodilnih delavcev. Te težnje se kažejo v izviranju iz bodoče organizacije oziroma iz statutih vse kar ni v neposredni funkciji proizvodnje. To pa so področja kot je celotna sociala, izobraževanje, sindikat, obveščanje, družbeni standard itn. . . .

Čeprav v republiškem sindikatu že sedaj zagotavljajo, da sindikat ne bo soglasja s tako urejenimi statuti oziroma podjetji in da bo statute pomagal razveljaviti pa ne kaže čakati na to. Gre torej za to, da že v pripravah na oblikovanje statuta sindikati opozarjajo snovalce kaj mora vsebovati in kaj si pose-

bej želijo, da bo v njem poudarjeno. Seveda želje za posebne poudarke ne morejo biti nekaj kar ni omogočeno z zakonom. To se nanaša le na tista področja dela in življenja, ki so za posamezne kolektive specifična.

Sindikati se bo moral poslej bolj spoprijemati z vprašanji socialne politike, izobraževanja, družbenega standarda . . . Zakon o podjetjih namreč ne določa nalog sindikata, kar je seveda predpogoj za njegovo samostojnost in neodvisnost, vendar pa si bo moral izboriti možnost, da bodo lahko delavci preko njega sodelovali pri urejanju svojega družbenoekonomskega in socialnega položaja. To, da morajo organi v podjetju omogočiti delovanje sindikata, namreč še ne bo dovolj za njegovo učinkovito delovanje (tudi doslej smo imeli v normativnih listinah zapisano kakšne pravice ima sindikat pa mu je le prevečkrat spodsralo).

Glede na spremenjeno vlogo in naloge sindikata v tržnem gospodarstvu, bodo lahko člani vodstev sindikata v podjetju izpostavljeni različnim pritiskom mali celo šikaniranju. Zaradi tega je zelo pomembno, da v statutih podjetij zapišemo, da delavci, ki opravljajo sindikalne naloge (vodijo sindikat, sodelujejo na sejah organov upravljanja, tam izražajo mnenja sindikata, dajejo pripombe in pobude . . .), ni mogoče klicati na odgovornost ali jih zaradi tega postavljati v manj ugoden položaj.

Še posebej pa bi bilo treba v statutih podjetij urediti pravice do stavke in določiti, da v primerih, ko stavko organizira in vodi sindikat, sme le-ta uporabljati sindikalna stavovna pravila.

Teh nekaj namigov v zvezi z novo organiziranostjo sedanjega združenega dela v podjetja, je samo kanček problemov, ki se bodo pojavili. S tako vsebinskim zasokom organiziranosti bo namreč še veliko težav, na kar nas opozarjajo dosedanje reorganizacije, in če smo zelo zmerni, brez pretiranega optimizma, se nam bo morda tokrat posrečilo.

Amandmaji k Ustavi SRS

Besedo imate občani!

V zadnji številki Javne tribune smo objavili, da bomo o tej temi ponovno pisali, ko bodo delegati republiške skupščine sprejeli osnutek ustavnih dopolnil. To se je zgodilo v aprilu, sedaj pa imajo besedo občani. Organizirana bo tudi v naši komuni in sem prepričan, da se je boste polnoštevilno udeležili ter v njej ustvarjalno sodelovali. K temu naj vsaj malce prispeva tudi ta članek, s katerim vas želimo na kratko seznaniti o 59 novih ustavnih dopolnilih, kar pa ni lahka naloga.

Uvodoma naj poudarimo, da ima osnutek UA dva cilja: uskladitev z vezavnimi amandmaji ter oblikovanje izvirnih rešitev za utrjevanje pravic in svobodnih delovnih ljudi in občanov, za demokratično in učinkovito družbeno odločanje in za krepitev suverenosti slovenskega naroda v okviru AVNOJ-ske Jugoslavije. Zdravi pravičnega ocenjevanja osnutka dopolnil naj še pomena, da gre za prvo fazo sprememb, ki jo moramo čimprej zaključiti, kajti čaka nas zahtevnejša, dolgoročnejša naloga, to je oblikovanje nove ustave, ki bo morala uresničiti vse bolj prisotno zahtevo po sodobni, krajši in jasnejši ustavi.

Urešiti amandmaje lahko razvrstimo v tri področja. Amandmaji s področja družbenoekonomskih odnosov, kot smo že pisali, pomenijo vsebinsko povzemanje oziroma dograjevanje zveznih dopolnil, o katerih smo že pisali v naši tribuni. Tako bomo opozorili le na nekatere novosti oz. izvirne rešitve. Tako poseben amandma določa ekonomsko suverenost republike nad rezultati dela ter naravnimi bogastvi in naravnimi viri. Določene novosti se predlagajo tudi glede možnosti zakonodajalca o začasnih omejitvah razpolaganja z delom sredstev družbene reprodukcije. Takšen ukrep naj bi bil res izjema, v primerjavi s sedanjo ureditvijo so za to pogoji, pod katerimi bi bilo to možno, bistveno zoženi. Po variantnem predlogu naj bi zakonodajalec celo ne imel več taktne možnosti, ker to pomeni poseganje v samostojno razpolaganje delavcev z dohodkom. Spremembe se predvidevajo tudi glede zagotavljanja pomena družbenega interesa pri opravljanju dejavnosti ali zadev posebnega družbenega pomena in sicer v smeri zmanjšanja družbenega vpliva, med subjekti sodelovanja pa ni več DPO.

O SIS se predlaga, kot smo vas obvestili v zadnji številki JT, več variantnih rešitev. Temeljna dilema je, ali omogočamo obvezno ustanavljanje SIS tudi izven podjetij, ki so določena z zveznimi dopolnili. Tako npr. tudi za telesno kulturno, energetiko, komunalno itd. Pri ocenjevanju teh rešitev ne bomo mogli mimo dosedanjih izkušenj, pozitivnih in negativnih, predvsem pa bo treba upoštevati temeljno ustavno načelo, ki izhaja iz svobode in prostovoljnosti samopopravnega interesnega organiziranja. Nedvomno si vsi želimo večjo učinkovitost in racionalnost na tem področju.

Amandma o planiranju dograjuje vsebino zveznega dopolnila s poudarkom na indikativni naravi planov DPS. Končno naj s tega področja omenimo le še amandma, ki se nanaša na osebno delo. Prispeva naj k še večjemu razmahu ter svobodnejšemu združevanju samostojnega osebnega dela.

Na področju družbenopolitičnega sistema se predlaga največ izvirnih rešitev. Še posebej pomembna je tista, ki pravico slovenskega naroda do samoodloče vključuje kot trajno pravico v normativni deli ustave; po variantnem predlogu pa naj bi posebej poudarili tudi pravico do odepitve in združitve.

Predlaga se „Zdravilnica“ (Prešernova) za himno naše republike. Kar zadeva samopravljanja v združenem delu (referendum, delavski svet . . .) amandma v celoti povzema zvezno ureditev. Posebej naj opozorimo le na tisti amandma, ki opredeljuje vpliv družbenopolitične dejavnosti glede imenovanja in razrešitve poslovnih organov določenih v OZD (npr. s področja družbenih dejavnosti) DPS ga imenuje oz. razrešuje, da soglasje ali predlog za njegovo imenovanje in razrešitev. Treba bo oceniti, ali taka rešitev še ustreza sedanjemu položaju združenega dela na tem področju, zato se variantno predlaga črtanje take določbe. Opušta se tudi določanje ustavnega načela, da mora sestava delavskega sveta ustrezati socialni sestavi delavcev z ujemljivostjo, da bi to lahko bilo ovira za sprejemanje kvalitetnih odločitev. Treba je namreč upoštevati, da se je funkcija in odgovornost delavskega sveta že z zveznimi dopolnili bistveno okrepila.

Predlaga se povsem nov amandma o KS, s katerim naj bi nadomestili pr členov sedanje ustave. Uveljavlja se načelo samoorganiziranja in odpravlja podrobno urejanje odnosov v KS, da bi tako delovni ljudje in občani imeli več besede pri odločanju o vprašanih, ki zadevajo pogoje dela in življenja v tej skupnosti. Glede zagotavljanja materialne osnove za delo in razvoj KS pa ni vsebinskih novosti. Skupni interesi in potrebe naj bi se uresničevale na podlagi programa in plana razvoja KS, sredstva pa bi zagotavljali delovni ljudje in občani s samopriskrbov in delom OZD, SIS, skladi in proračun. Treba bo oceniti, ali je predlagani amandma v zadostni meri upošteval dolgotrajne zahteve iz zlasti krajevne samoprave o uveljavitvi takih rešitev, ki bi praktično prispevale k uresničevanju ustavne vloge KS. Doslej smo bili priča nenehnim problemom financiranja KS, čeprav je le-ta temelj našega političnega sistema.

Amandma, ki obravnava delegatski in skupščinski sistem, dograjuje zvezno ureditev, vsebuje več izvirnih rešitev v variantnih predlogi, da bi javna razprava presodila, katera je najprimernejša. Glede oblikovanja delegacij v temeljnih okoljih se v celoti ohranja sedanja ureditev s tem, da se, zaradi nove koncepcije DO, delegacije praviloma oblikujejo v njih, lahko pa tudi v TOZD oz. drugi obliki organiziranja v DO. Delovni ljudje v dveh ali več OZD in delovnih skupnostih z manjšim številom delavcev z območja iste občine se omogoča oblikovanje skupne delegacije. Naj še enkrat opozorimo na zvezno ustavno načelo, da mora biti število določenih kandidotov večje od števila delegatov, ki se volijo, ter načelo neposrednih in tajnih volitev na vseh ravneh. V praksi bo treba dosledno spoštovati načelo, da delovni ljudje in občani predlagajo in določajo kandidate, medtem ko je vloga SZDL in sindikata v tem, da izvaja kandidacijski postopek in zagotavlja njegovo demokratičnost. Torej ne gre za monopol SZDL v teh postopkih.

Kar zadeva zbor KS in zbor združenega dela obč. skup. pa ustavni amandma omogoča, da tudi v prihodnje ohranjamo sistem delegiranja delegatov, če bo tako rešitev vsebovali statuti občin.

Nespremenjen ostaja način volitev v DPZ občinske skupščine, to je splošne in tajne volitve, kar se predlaga tudi za zbor republiške skupščine. Pomembne novosti pa se predlagajo glede oblikovanja tega zbora. Po eni varianti bi DPO v okviru določile listo kandidotov in to izmed svojih članov; po drugi varianti pa, da je to zbor politično organiziranih delovnih ljudi in občanov, zato bi vsak državljan imel možnost, da kandidira in da je kandidat na podlagi programa, za katerega bi dobil z zakonom določeno podporo delovnih ljudi in občanov. Po obeh variantah naj bi določena vprašanja uređil zakon, le zlasti način in pogoje, pod katerimi bi pristojni organ SZDL določil listo kandidotov (emotno ali po delih). Predlaga se tudi, naj bi delegate za repub. zbor DPZ volili bodisi za območje vse republike ali po volilnih enotah. Skratka, javna razprava o teh amandmajih bo nedvomno zelo zanimiva, saj so tudi predlogi, da DPZ v občinskih nivojih, da DPZ v občinskih nivojih, da DPZ v zveznih dopolnilih v tej fazi ustavnih sprememb ni mogoče uveljaviti.

Nedvomno bo zelo odmevna nova ustavna rešitev, po kateri skupščine SIS ne bi več imele vloge četrtega zbora v občinskih skupščinah. Taka rešitev se namreč v sedanji praksi ni uveljavljala, občinske skupščine pa tudi ne urejajo sistemskih vprašanj, ker je to v pristojnosti republiške skupščine. Precizneje se tudi določa pristojnost zborov republiških skupščin ter sodelovanje skupščin SIS, ki so po ustavi obvezne in kdaj lahko nastopajo kot pooblaščen predlagatelji zakonov in drugih aktov (le za zadeve svojega delovnega področja). Vlogo pooblaščenega predlagatelja naj bi imela tudi GZ Slovenije in ZSS, po variantnem predlogu pa le v subjektivni, ki oblikujejo skupščino oz. so sestavni del njene dela (zbori, komisije, odbori, deložniki, IS).

Upoštevaj zvezne ustavne amandmaje je treba na novo opredeliti dajanje soglasja republiški skupščini k zakonom oz. drugim splošnim aktom, ki jih sprejema zvezna skupščina oz. njen pristojni zbor.

K boljšemu oblikovanju in uresničevanju zakonodaje naj bi prispevala tista rešitev, ki omogoča uvajanje tako imenovanih predhodnih preizkusov modelov s področja družbenoekonomske ureditve in političnega sistema. O tem bi odločala republiška skupščina, ki bi hkrati uređila način uresničevanja tega preizkusa kot tudi nadzor. Če bi to uveljavili, bi se verjetno ognilo mnogim rešitvam, ki ne bi bile življenske.

Spremembe se predlagajo tudi glede izvolitve člana P SFRJ iz Slovenije in predsedstva SRS. V obeh primerih gre za odprto kandidato listo. SZDL bo lahko za kandidata za člana P SFRJ predlagala republiška skupščina in izvolitve le iste kandidatke, ki so v kandidacijskem postopku dobili z zakonom določeno podporo delovnih ljudi in občanov. To pomeni poudarilo bo morala voljo ljudstva. Neposredno volitev, upoštevaj že sprejeti zvezni amandma, za enkrat niso možne. Kar zadeva izvolitve slov. predsedstva pa sta predlagani dve varianti. Razlikujeta se le po načinu izvolitve; predsednika in šest članov ali lahko manj, izvirna republiška skupščina (krepitve skupščinske vladavine) ali pa občani na neposrednih tajnih volitvah. V slednjem primeru bo treba na novo opredeliti pristojnosti predsedstva, v obeh primerih pa tudi ustava določa, kolikšno število glasov mora dobiti kandidat, da je izvoljen (kvalificirana večina).

V javni razpravi bo treba še posebno pozornost posvetiti amandmajem, ki na nov način opredeljuje vsebino samopravljanja v občini in njene oblastne funkcije, amandmajem, ki opredeljuje mesto z njegovimi izvirnimi pristojnostmi in končno amandmajem, ki na novo opredeljuje normativno pristojnost republike in s tem tudi jasneje opredeljuje pristojnosti občine. Pri ocenjevanju teh rešitev bo treba izhajati iz bogatih izkušenj dosedanje prakse, da bi vloga komun v prihodnje bila učinkovitejša. Zaradi bo potreben ustvarjalen pristop, ne pa le kritika obstoječe ureditve oz. prakse, kajti po toči zvoniti bo prepozno.

K doslednejšemu uresničevanju načela zakonitosti naj prispevajo na novo opredeljene pravice in dolžnosti republiških upravnih organov in republiškega IS. Gre za pravico vpogleda v delo občinskih upravnih organov, opozarjanja, sodelovanja in ustreznega ukrepanja.

Končno naj opozorimo le na tisti amandma, ki jasneje opredeljuje prevzemanje finančnih obveznosti republike glede uresničevanja funkcij federacije oz. izpolnjevanja nalog za določene skupne potrebe federacije. Pri tem bo treba v prihodnje upoštevati tudi lastne materialne možnosti republike in razvojne cilje.

S področja ustavnosti, zakonitosti in pravosodja smo opozorili le na tiste rešitve, ki jih nismo omenili v zadnjem članku. Predvideva se, da je izpovedovanje vere svobodno in opušča dosedanje opredelitve, da je to človekova zasebna stvar. Predlaga se povsem novo ustavno določbo, da ima vsak pravico do vpogleda v zbrane osebne podatke, ki se nanašajo nanj, biti seznanjen z nameni, za katere bodo uporabljeni, in zahtevati popravke oz. izbris, če niso točni. Ta pravica se lahko omeji le z zakonom v interesu varnosti države ali kazenskega postopka.

Novosti se predlagajo glede izvolitve in mandatne dobe funkcionarjev pravosodnih organov. Sodnike vseh rednih sodišč ter javne tožilec in njihove namestnike naj bi izvolila oz. imenovala ter razrešitve republiška skupščina, medtem ko bo sodnike-porotnike skupščina ustrezne DPS, po variantnem predlogu pa tudi te republiške skupščine. Mandatno dobo in reelekcijo funkcionarjev pravosodnih organov naj bi določil zakon, ne pa ustava. Predlaga se novo samostojno družbeno službo za nudenje specializirane pravne pomoči in sicer notariati. Poseben amandma določa, da bi tudi ustrezni organi zveze sindikatov Slovenije lahko začeli postopek pred republiškim ustavnim sodiščem, vrhovno sodišče pa dobiva novo pristojnost — odločanje o izrednih pravnih sredstvih zoper odločbe rednih in samoupravnih sodišč, če tako določa zakon

Končno naj opozorimo še na nekatera odprta vprašanja, ki bodo v javni razpravi posebej obravnavana. Gre za predlog o rekonstrukciji temeljnih načel, o javni opredelitvi pravice do združevanja na politični podlagi, o dopolnitvi ustavnih določb o pravicah in svobodah človeka, upoštevanje mednarodne pakte. Nadalje se predlaga črtanje iste ustavne določbe, ki se nanaša na gospodarjenje z gozdovi čes, da so privatni lastniki gozdov diskriminirani. Prouči naj se tudi vloga sindikata in trajnost stanovanjske pravice. Posebej naj se opredelijo pravice otrok ter oblikovanje preiskovalnih odborov pri Skupščini SR Slovenije. Zasedanja se tudi vprašanje nadaljnje obstoja samopravnih sodišč in ustreznosti iste ustavne določbe, ki določa rabo slovenskega jezika. Šele na podlagi javne razprave bo možno oblikovati staljša in nekatera nova dopolnila ali pa predloge upoštevati pri oblikovanju nve ustave.

40 LET TIBE

Ena najuspešnejših POZD

O tistem delu drobnega gospodarstva, ki se je oblikoval na podlagi vloženega zasebnega kapitala v pogodbeno organizacijo združenega dela, je bilo v sredstvih javnega obveščanja doslej odmerjeno, moramo priznati, kar premalo prostora. Resnici na ljubo je treba dodati, da je tako organiziranega zelo malo, saj objektivno gledano, tudi pogoji za takšno organiziranje niso bili bogve kako vzpodbudni. Vzroke za to je mogoče odkriti v tem, da so bili zakonski predpisi globalno ideološko tako koncipirani, da bi se zasebni kapital čimprej utopil in pretopi v družbeno lastnino. Zato so se za ustanavljanje pogodbenih organizacij združenega dela odločali kvečjemu entuziasti in zanesenjaki; lastniki obrtnih delavnic, katerim je davčni sistem ali predpis o omejevanju števila zaposlenih onemogočal uresničevati njihove nove zamisli in cilje, žal pa jim je bilo da propadajo, katerim je davčni sistem ali predpis o omejevanju števila zaposlenih onemogočal uresničevati njihove nove zamisli in cilje, žal pa jim je bilo da propadejo, ker so se zavedali količ kapitala je prav v znanju.

V takšnih razmerah je nastajala prav tako pogodbeno organizacija združenega dela „TIBA“ iz Šiške, ki letos slavi 40-letnico obstoja. Njen začetek datira v april 1949. leta in temelji v obrtni delavnici „Elektromehanika Babnik“ katere osnovna dejavnost je bila avtoelektrika. Obrtnik Tine Babnik je naslednje leto razširil obrtno dejavnost v izdelovanje potopnih cevnih grelcev za segrevanje vode in še v ožjo paleto drugih izdelkov. V 1960. letu je proizvodnjo prestrukturiral v izdelovanje elektromotorjev, izdelanih v glavnem iz domačih materialov, katerih kupca sta bila predvsem strojna in gradbena industrija.

Obrtna delavnica Tine Babnik se je razvijala in vztrajala kot zasebna celih 26 let. Ker skupno število 10 zaposlenih, kolikor so dovoljevali predpisi, ni zadostovalo, da bi z njo sledil hitro razvijajoči proizvodni program ter je omejevanje zaposlovanja pomenilo stagnacijo za razvoj proizvodnje, se je Tine Babnik, 15. januarja 1975. leta pogumno odločil za novo obliko organiziranosti ter ustanovil POZD „TIBA“ in tako nadaljeval z začetno smerjo razvoja. V novo obliko obrtne delavnice oziroma podjetja, je poleg svojega kapitala, vanj vložil tudi vse svoje znanje. V 14 letih obstoja POZD-a se je število zaposlenih delavcev povečalo na sedanjih 95, katerih osebni dohodki se gibljejo nad povprečjem v panogi, proizvodni program pa se je razširil z cca 80 tipov elektromotorjev v 1963. letu, nad 1300 različnih variant v tem trenutku in so vsi izdelki plod lastnega znanja zaposlenih delavcev „TIBE“.

V tem obdobju so v dveh fazah zgradili cca 4000 kv. metrov etažnih površih sodobnih proizvodnih in upravnih prostorov s tehnološko dokaj zadovoljivim strojnim parkom. Danes je „TIBA“ ena največjih in najuspešnejših pogodbenih organizacij združenega dela, ki v primerjavi s panogo ustvarja za 27 % večji dohodek na delavca in ki vse štiridesetletno obdobje posluje izključno z lastnimi sredstvi brez namenjanih kreditov.

Tine Babnik je ves čas direktor POZD-a in je eden pionirjev razvoja malega gospodarstva pri nas.

Medtem ko so bila njegova začetna zasebno vložena sredstva glavnina kapitala podjetja, je danes v primerjavi z vrednostjo družbenega premoženja v njem zanemarljivi del. Za takšen uspeh je bilo potrebno vlagati veliko naprov z enakimi pristopi in poslovnimi prijemi kot prej, ko je imel obrt v zasebni lasti, razlaga. Spričo tega, da imamo pri nas enako obliko samoupravljanja kot v podjetjih z družbeno lastnino, to ni vselej lahko. Preden prodre kakšna zanimiva in koristna ideja, je izgubljeno veliko dragocenega časa. „Veste, ljudje so se v 40. letih sistema samoupravljanja močno razvabili,“ je dejal, „in težko ločijo kaj je vodenje.“ Sicer pri njih niso imeli doslej pomembnejših sporov. Kar se tiče njega, pravi, ni nikdar zadovoljen s tistim kar stori, še manj pa zato ker bi rad in lako storil še več, če bi za to ne obstajala krivda drugje. Marsikaj bi spremenilo delovanje trga delovne sile, da bi tako bilo mogoče pridobiti v podjetje najboljše sodelavce od visokokvalificiranih strokovnjakov do polkvalificiranih delavcev.

Kakor je povedal, tudi oni razmišljajo, da bi se organizirali v smislu novega Zakona o podjetjih z uvajanjem različni oblik lastnine vključno z delničarstvom. Ker je v tem zakonu še vedno precej nedorečenosti, bodo pri njih raje počakali, da se nekatere nejasnosti najprej razčistijo, je dejal preden sva pogovor zaključila.

Ivo Osolnik

V Tikiju nova montažna linija

V delovni organizaciji Gorenje Tiki, Elektrostrojno podjetje v Ljubljani, so uredili novo linijo za montažo srednjelitražnih električnih grelnikov vode. Nova linija je v celoti avtomatsko vodena, nastavitvi jo je mogoče za proizvodnjo različnih tipov grelnikov vode, v eni izmeni pa lahko na dan zmontirajo 500 električnih grelnikov vode, prostornine od 30 do 200 litrov. Novo, pomembno pridobitev za delavce Gorenja Tiki, ki se jim bodo tako znatno izboljšali pogoji dela, so predali svojemu namenu.

Prešel sem, ampak za pralni stroj je še vedno premalo.